

O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI
OLIY VA O'RTA MAXSUS TA'LIM VAZIRLIGI
TOSHKENT DAVLAT SHARQSHUNOSLIK UNIVERSITETI

ADABIY MANBANING FILOLOGIK TADQIQI

FANNING O'QUV DASTURI

- Bilim sohasi:** 200000 — San'at va gumanitar fanlar
Ta'lim sohasi: 230000 — Tillar
Mutaxassislik: 70230301 — Matnshunoslik va adabiy manbasunostlik
(shaxq tillari bo'yicha)

8. Mirzayoyev Sh.M. Buyuk kelajagimizni mard va oljanov xalqimiz bilan quramiz. T.; "O'zbekiston", 2017.
9. Содиков К., Хамидов X., Аминова Л. Турк тили. Ўкув Кўлганма. Тошкент, 2003; Лотин харфларига ўтирилган ва тўлдирилган иккинчи нашири. Тошкент, 2005.
10. Рубинчик Ю.А. Грамматика современного персидского литературного языка. Монография. М., 2001.
11. Овчинникова И.К., Иванов В.Б. Современный персидский язык. Учебник. М., 2000.

Axborot manbalari

12. www.gov.uz – O'zbekiston Respublikasi hukumat portali.
13. www.lex.uz – O'zbekiston Respublikasi Qonun hujjalatlari ma'lumotlari milliy bazasi.
14. www.ziyonet.uz;
15. www.ziyonet.uz;
16. www.bilim.uz;
7. O'quv dasturi "Mumtoz filologiya va adabiy manbashunoslik" kafedrasida ishlab chiqilgan va 2021 - yil "1" avgust dari "1" – sonli bayonomasi bilan ma'qullangan.
- O'quv dasturi Toshkent davlat sharqshunoslik universiteti Kengashining 2021 - yil "18" avgust dari "1" –sonli bayoni bilan tasdiqlangan.
8. Fan/modul uchun mas'ul:
- Sodiqov Q.
- Toshkent davlat sharqshunoslik universiteti, Mumtoz filologiya va adabiy manbashunoslik kafedrasi professori, filologiya fanlari doktori,
9. Taqrizchilar:
- Islomov Z.
- O'zbekiston Xalqaro Islom akademiyasi ilmiy ishlar va innovatsiyalar bo'yicha prorektori, filologiya fanlari doktori, professor
- Omonov Q.
- Toshkent davlat sharqshunoslik universiteti Yoshlar bilan ishlash boyicha prorektori, filologiya fanlari doktori, professor

	Talaba bilishi kerak: <ul style="list-style-type: none"> - mumtoz asarlarni o'rganish bo'yicha sharqshunoslikda bor bo'lgan turli ko'zqarashlar, ilmiy tortishuvular <i>haqida tasavvurga ega bo'lishi</i>; - mumtoz matnlar tili va badiiy xususiyatlarining til va adabiyot tarixida tutgan o'mi; - yozma yodgorliklarni o'rganishning nazariy masalalarini <i>bilishi va ulardan foydalana olishi</i>; - yozma yodgorliklarni, klassik asarlар bo'yicha filologik tadqiqotlar olib borish ko'nikrnalariga ega bo'lishi; - klassik matnlarni o'qib, ulardan o'z sohasi uchun kerakli material to'play olishi; - klassik turkiy matnlardagi, adabiy asarlardagi ilg'or g'oyalarni, kishilik yuksalishiga xizmat qiluvchi fikrlarni uqib, ularni to'g'ri talqin qila olish, ular bo'yicha ilmiy tadqiqot yaratma olish <i>ko'nikrnalariga ega bo'lishi kerak.</i>
4.	<p>VII. Ta'lim texnologiyalari va metodlari:</p> <ul style="list-style-type: none"> • ma'nuzalar; • interfaol keys-studylar; • seminarlar(mantiqiy fikrlash, tezkor savol-javoblar); • guruhlarda ishlash; • taqdimotohamni qilish; • individual loyihalar; • jamaoa bo'lib ishlash va himoya qilish uchun loyihalar.
5.	<p>VII. Kredittarni olish uchun talabalar:</p> <p>joriy, oraliq nazorat shakllarida berilgan vazifa va topshirqlarni bajarish, yakuniy nazorat bo'yicha yozma ishni muvaffaqiyatli topshirish.</p> <p>Aсосиي адабиёттари</p>
6.	<p>1. Иброхимов Н., Юсупов М. Араб тили грамматикаси. Дарслик. Ташкент, 2009.</p> <p>2. Quronbekov A., Ziyaeva T., Vohidov A. Fors tili. Darslik. Toshkent, 2006.</p> <p>3. Quronbekov A., Ziyaeva T., Vohidov A. Fors tili. Darslik. Toshkent, 2009.</p> <p>4. Abdusamatov M. Fors tili. Darslik. Toshkent, 2007.</p>
	<p>Qo'shimcha adabiyotlar</p> <p>5. Mirziyoyev Sh.M. Tanqidiy tahlil, qat'iy tartib-intizom va shaxsий javobgarlik – har bir rahbar faoliyatining kundalik qoidasi bo'lishi kerak. T.: "O'zbekiston", 2017.</p> <p>6. Mirziyoyev Sh.M. Erkin va farovon, demokratik O'zbekiston davlatini birlashtirma barpo etamiz. T.: "O'zbekiston", 2016.</p> <p>7. Mirziyoyev Sh.M. Qonun ustuvorligi va inson manfaatlarini ta'minlash – yurt tarraqqiyoti va xalq farovonligining garovi. T.: "O'zbekiston", 2017.</p>

Fan/modul kodи	O'quv yili	Semestr	ECTS -Kreditlar
AMFT110	2021-2022	1-3	4-4-2
Fan/modul turi	Ta'lim tili		Haftadagi dars soatlari
Majburiy	O'zbek		4-4-2
1.	Fanning nomi	Auditoriya mashg'ulotlari (soat)	Mustaqil ta'lim (soat)
	Adabiy manbaning filologik tadqiqi	150	Jami yuklama (soat)
2.	I. Fanning mazmuni	150	300
	<p>Fanni o'qitishdan maqsad – talabalarga o'rganilayotgan Sharq tilining ilmiy-nazariy masalalari, Sharq tillaridagi klassik matnlarni o'rganish va ularni talqin etish bilan bog'iq masalalarni o'rgatishdir.</p> <p>Fanning vazifasi – magistratura talabalariiga sharq tillaridagi matnlarni, adabiy asarlarni o'rganish, ularni talqin va tahlii qilish, sharq tillaridagi klassik asarlarni o'rganishda yuzaga keladigan muammolarni hal etish masalalarini o'rgatishdan iboratdir.</p>		
	II. Asosiy nazariy qism (amaliy mashg'ulotlari)		
	II.I. Fan tarkibiga quyidagi mavzular kiradi:		
		Mavzu: "Adabiy manbaning filologik tadqiqi" fanining mazmuni, predmeti va metodi	
		Kirish. "Adabiy manbaning filologik tadqiqi" fanining maqsad va vazifalari. Fanning o'rganish doirasasi va yo'nalishlari. Uning boshqa fanlar bilan aloqasi.	
		Mavzu: Sharq tilidagi adabiy manbani o'qib, uni filologik talqin qilish masalalari	
		Sharq tilidagi adabiy manbani o'qib o'rganish va uni filologik talqin qilishning zamонави методлари.	
		Mavzu: Adabiy manbada matn tushunchasi	
		Matn tushunchasi. Sharq tilidagi manbani o'qish va uni o'zbek tiliga o'girish masalalari. "Talqin", "interpretatsiya", "tarjima", "o'girma", tushunchalari. Mavzu va matn uyg'unligi masalasi. Matning o'quvchiga ta'siri masalasi. Main ta'sirchanilijini va uning haqiqiyitligini belgiloychi asosiy omillar.	
		Matn uslubini aniqlash. Matn va uning turlari: badiiy, ijtimoiy-siyosiy, rasmiy, ilmiy, publisistik matn.	

Mavzu: Badiiy matn va uning o'ziga xos xususiyatlari

Badiiy matnni boshqa matnlardan ayirib tutguchi qirralari.

Badiiy matn semantikasi. Matndagi leksik biriklar ma'nosini to'g'ri tushunish va tarjimada ularni bera olish. Qahramon xarakteri, psixologiyasi va kechimalarini ochib berishda mualifining leksik biriklardan foydalanimish mahorati. So'z ma'nosi va matn badiiyligi. Polsemantizm. Matnda sinonimiyaning turgan o'mi. Badiiy tarjimada so'z sinomimlariga, qaramaqshasi ma noli so'zlarga (antonimlarga) to'g'ri keluvchi muqobillarini topa bilish masalasi. Matndagi realiyalar, dialektal leksika, tarixiy so'zlarni tushunish va ularni talqin qilish. Ibora va maqollarni tushunish va tarjimada berish.

Mavzu: Matn morfologiysi.

Matnda morfoloqik biriklarning berilishi. O'rganilayotgan sharq tilining nazariy manbalarida so'z turkumlari to'g'risidagi ilmiy-nazariy qarashlar, ulearning o'zbek tilshunosligi bilan muqoyasasi. Morfologiya terminologiyasi va uning talqini. So'z turkumlariga xos kategoriyalar va ularni tarjimada aks ettira bilish mahorati.

Mavzu: Matn sintaksisi.

So'z birikmasi va uning tahlii. Sodda gap va uning tuzilishi. Gap strukturasi masalasi. Qo'shma gap va uning tuzilishi. Murakkab konstruksiyalı jumlalar va ularni tarjimada berish. Badiiy matnida uchrovchi stereotip jumlalar, ulearning matn badiiyligini ta'minlashdagi o'mi; stereotip jumlalarni badiiy tarjimada berish masalasi. She'riy matn sintaksisi va she'riy matnni anglash.

Ma'ruba. Matn stilistikasi.

Matndan ijodkor uslubini aniqlash. Matning badiiyligini ta'minlovchi komponentlar. Badiiy vasitalar, matnda qo'llangan san'at turlarini aniqlash, ularni talqin qilish va tarjimada chiqara olish masalasi. Matn lingvo-poetikasi. Tarjimada mualifc uslubini bera olish. Tarjimada so'zlovchi (hikoya qiluvchi) uslubini berish uchun turli grammatik vositallardan foydalananish.

Matndan dialektal va og'zaki uslubga tegishli hodisalarни aniqlay olish. Badiiy tarjimada ularga teng muqobillarni topish va joy-joyiga qo'ya bilish mahorati.

Ilmiy matn va uning turlari. Matn ilmiyligini belgilovchi bosh omilar. Ilmiy matnida terminologiya.

Ijtimoiy-siyosiy matn. Ijtimoiy-siyosiy matn xarakterini belgilovchi asosiy xususiyatlari.

Publisistik matn va uning xos xususiyatlari. Publisistik matnni o'qish va uni talqin qilish masalasi.

Rasmiy matn va uning xos xususiyatlari. Rasmiy hujattar va ulearning uslubi. Rasmiy matnlar komponenti va ularni tarjimada bera olish mahorati. Ish yuritish hujattarini o'qish va uni talqin qilish masalari. Hujattarning

rasmiyligini ko'rsatuvchi belgilari.

III. Amaliy mashg'ulotlari bo'yicha ko'rsatma va tavsiyalar

Amaliy masng'ulotlari uchun quyidagi mavzular tavsija etiladi:

1. Matn turini aniqlash masalasi.
2. Matn uslubini aniqlash.
3. Matndagi realiyalar, dialektal leksika, tarixiy so'zlarni tushunish va ularni talqin qilish.
4. Ibora va maqollarni tushunish va tarjimada berish.
5. So'z turkumlariga xos kategoriyalar va ularni tarjimada aks ettira bilish.
6. So'z birikmasi va uning tahlli.
7. Sodda gap va uning tuzilishi.
8. Qo'shma gap va uning tuzilishi.
9. Matndan ijodkor uslubini aniqlash.
10. Matning badiiyligini ta'minlovchi komponentlar.
11. Rasmiy matn va uning talqini.
12. Ilmiy matn va uning turlari.
13. Publisistik matn va uning janrlari.
14. Ilmiy-siyosiy matn va uning belgilari.

IV. Mustaqil ta'llim va mustaqil ishlar

Mustaqil ta'llim uchun tavsiva etiladigan mavzular:

1. Sharq tilidagi matnni o'qib o'rganishning metod va usullari.
2. Sharq tilidagi matnni o'qib o'rganish va tarjima qilishda ilmiy hamda nufuzli lug'atlardan foydalanimish prinsiplari.
3. Matnni o'qib, undagi polisemantizmlarni aniqlash; so'z ma'nolariga e'tibor qaratish.
4. Matni morfoloqik jihatdan tahlii qilish.
5. Sharq tilidagi matnni sintaktik tahlii qilish.
6. Matn stilistikasi. Sharq tilidagi matnni o'qib, uning stilistik jihatlarini o'rganish.
7. Sharq tillarida o'mishda yaratilgan rasmiy hujatlar va ularni talqin qilish. Rasmiy xujijatarning matn komponenti.

3. Mustaqil o'lashtiriladigan mavzular bo'yicha talabalar tomonidan referatlari tayyorlash va uni tadqiqot qilish tavsija etiladi.

V. Ta'llim natijalari/ Kasbiy kompetensiyalari